

Distributional impacts of public policies : essays in ex-ante and ex-post evaluation

Citation for published version (APA):

Salanauskaite, L. (2012). *Distributional impacts of public policies : essays in ex-ante and ex-post evaluation*. [Doctoral Thesis, Maastricht University]. Boekenplan. <https://doi.org/10.26481/dis.20121005ls>

Document status and date:

Published: 01/01/2012

DOI:

[10.26481/dis.20121005ls](https://doi.org/10.26481/dis.20121005ls)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Samenvatting

Dit proefschrift bestaat uit essays over de ex-ante en ex-post evaluatie van de herverdelende impact van overheidsbeleid. In een context van steeds toenemende druk op nationale begrotingen, van betere data en groter rekenvermogen, groeit de interesse voor analyse van overheidsbeleid. Hierbij gaat de aandacht in het bijzonder naar de doeltreffendheid, de efficiëntie en de herverdelende impact van het beleid. Een dergelijke beleidsanalyse stelt echter een aantal uitdagingen. Zo kan relevante informatie vaak enkel worden afgeleid uit de analyse van diverse, complexe, gegevensbronnen. De beschikbaarheid van recente data en van gebruiksklare analyse-instrumenten is hierbij van groot belang - zeker wanneer een dringende beleidsvraag voorligt. Het beleid is in de meeste gevallen ook specifiek voor een bepaald land, waarbij nationale instituties en de socio-demografische context een belangrijke invloed hebben op de uiteindelijke impact van een beleidsinstrument. Daarom zijn analyses op nationaal niveau zeer belangrijk. Deze en andere uitdagingen komen aan bod in dit proefschrift.

In ruime zin is het doel van dit proefschrift het beleidsadvies te ondersteunen, opdat beleidsdoelen doeltreffend en efficiënt vervuld kunnen worden. Meer specifiek zal het nieuwe empirisch onderbouwde inzichten leveren over de herverdelende impact van beleid. Het gaat hierbij om één beleidsinstrument gebaseerd op monetaire transfers (namelijk inkomenssteun aan gezinnen door de overheid) en één beleidsinstrument dat voordelen in natura biedt (namelijk het gebruik van publieke gezondheidszorg). De analyse van het gebruik van gezondheidszorg wordt toegepast op de Luxemburgse casus. Het gezinsbeleid wordt onderzocht voor de nieuwe lidstaten van de Europese Unie, met bijzondere aandacht voor Litouwen. Deze landen en regio's werden geselecteerd omdat ze ieder een bijzonder interessant sociaal-economisch en beleidskader bieden, dat tot op heden onvoldoende in kaart werd gebracht.

De analyse van de geselecteerde beleidsinstrumenten houdt rekening met de nationale en internationale context en betreft ex-ante, ex-post en hypothetische beleidsanalyse. Dit proefschrift beperkt zich niet tot empirische analyse, maar verkent ook relevante methoden voor het intensief benutten van empirische micro-data voor beleidsondersteuning.

Twee hoofdstukken zijn gewijd aan gezondheidszorgbeleid. In hoofdstuk 2 verkennen we multidisciplinaire inzichten, met name de 'social risk management theory' en de bestaande conceptuele kaders met betrekking tot het gebruik van

gezondheidszorg. Op basis hiervan stellen we een kader voor dat de determinanten van het gebruik van gezondheidszorg op een meer omvattende wijze in kaart brengt. In hoofdstuk 3 presenteren we empirische resultaten die aantonen hoe verschillende arbeidsgerelateerde factoren het individuele gebruik van gezondheidszorg beïnvloeden. Deze studie steunt op een ex-post analyse (voor het jaar 2006) van administratieve gegevens van de Luxemburgse sociale zekerheid. De data werden specifiek gestructureerd voor deze bepaalde analyse.

Dit proefschrift bevat drie hoofdstukken met betrekking tot microsimulatie van de herverdelende (armoedebestrijdende) effecten van monetaire inkomenssteun aan gezinnen. Hierbij komen zowel uitkeringen als belastingvoordelen aan bod. In hoofdstuk 4 gaan we na in welke mate microsimulatiemodellen voor uitkeringen en belastingen verspreid zijn in de Europese transitielanden (dit zijn de 10 nieuwe EU-lidstaten, plus 13 landen uit Zuidoost-Europa en het Gemenebest van Onafhankelijke Staten). Microsimulatiemodellen zijn voor het beleid bijzonder nuttige analyse-instrumenten. Ze maken het immers mogelijk om complexe en vaak onderling gerelateerde uitkeringen en belastingvoordelen te bestuderen. Hoofdstuk 5 onderzoekt in welke mate de recente hervorming (in 2004) van de Litouwse gezinsuitkeringen de armoede bij gezinnen met kinderen vermindert. Dit is immers één van de belangrijkste doelstellingen van het systeem (de graad van armoederisico is bijzonder hoog in bepaalde gezinstypes, zoals bijvoorbeeld gezinnen met alleenstaande ouders of grote gezinnen). Voor deze analyse ontwikkelen we een eigen 'partial static' microsimulatiemodel, aangezien bestaande modellen niet geschikt zijn voor deze vraag. Uit de analyse blijkt dat de beleidshervorming die werd doorgevoerd in Litouwen weinig doeltreffend was op het vlak van armoedebestrijding, zeker in vergelijking met de prestaties van andere nieuwe lidstaten van de EU, zoals Estland, Hongarije, Tsjechië en Slovenië. Deze internationale vergelijking vormt het onderwerp van hoofdstuk 6. Hier evalueren we de armoede-uitkomsten van het Litouws stelsel voor gezinsuitkeringen na een hypothetische hervorming naar het voorbeeld van de voornoemde nieuwe EU-lidstaten.

Dit proefschrift levert een aantal belangrijke bijdragen aan verschillende aspecten van publieke beleidsanalyse. In ruime zin ontwikkelen en bespreken we methodologische concepten en benaderingen die waardevol zijn voor de empirisch onderbouwde analyse van het herverdelend beleid. Verder presenteren we ook nieuwe empirische resultaten met betrekking tot de uitkomsten van de gekozen beleidsinstrumenten.

Een aantal bijdragen willen we hier in het bijzonder noemen. Eén van de bijdragen op conceptueel vlak is dat we de 'social risk management theory' toepassen om de verschillende institutionele determinanten voor het gebruik van gezondheidszorg

beter in kaart te brengen. Op methodologisch vlak stellen we vast dat er nog steeds een kloof bestaat in de ontwikkeling van microsimulatiemodellen voor uitkeringen en belastingen, met name tussen EU-lidstaten met een hoger inkomen enerzijds, en anderzijds landen met een lager inkomen, die meestal geen deel uitmaken van de EU. Het inkomensniveau is echter niet het enige criterium dat verbonden is met de ontwikkeling van microsimulaties. De empirische bijdragen bestaan uit resultaten voor Luxemburg enerzijds en anderzijds voor Litouwen in een vergelijkend perspectief. Bij het gebruik van gezondheidszorg in Luxemburg stellen we vast dat het effect van de arbeidssituatie van een individu, in al haar diversiteit, sterk verweven is met andere socio-economische factoren, zoals etnische achtergrond. Bovendien toont het onderzoek aan dat de arbeidskenmerken vooral een goede verklaring bieden voor de toegang tot diensten van gezondheidszorg, eerder dan voor de frequentie van het gebruik. De analyse van het Litouwse systeem van inkomensondersteuning voor gezinnen onderzoekt het effect van de hervorming van een systeem met middelentoets naar een universeel systeem. Het onderzoek wijst uit dat deze hervorming een gunstig maar beperkt effect heeft op armoede en ongelijkheid in Litouwen. Bovendien tonen we aan dat het ontwerp van de gezinsuitkeringen (in het jaar 2008) een sterker armoedereducerend effect zou kunnen hebben dan nu het geval is, in het bijzonder voor grotere gezinnen. Anderzijds tonen we aan dat bij elk van de onderzochte hypothetische hervormingen, het effect voor gezinnen met alleenstaande ouders veel minder gunstig is dan voor grotere gezinnen. Dit geldt bij uitstek wanneer het volume van de uitkeringen, en dus de overheidsuitgaven, niet wordt verhoogd. Deze conclusie moet worden beschouwd binnen een Litouws kader, met zijn specifieke economische en socio-demografische kenmerken. We vinden immers sterkere armoedereducerende effecten wanneer we deze beleidsontwerpen toepassen binnen hun eigen context (namelijk Estland, Hongarije, Slovenië en Tsjechië).

Samenvattend stelt dit proefschrift dat er een omvattende analyse van empirische microdata nodig is om te eenzijdige of onevenwichtige conclusies met betrekking tot de herverdelende werking van één enkel beleidsinstrument te vermijden. Zoals we hier aantonen, is het ontwerp en de evaluatie van overheidsbeleid afhankelijk van vele onderling gerelateerde factoren, waarover onze kennis nog altijd beperkt is. Een complex model ontwerpen dat in staat is alle beleidsvragen te beantwoorden, is echter onmogelijk. Desalniettemin is het gebruik van veelzijdige benaderingen en hoogwaardige datasets de enige manier om de complexe realiteit beter te vatten en beleidseffecten te verhelderen.